Հավելված
ՀՀ Լոռու մարզի Թումանյան համայնքի ավագանու
2022թվականի հունիսի 07-ի թիվ 45-Ա որոշման

ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԷԹԻԿԱՅԻ ԵՎ ՎԱՐՔԻ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ ՍԱՀՄԱՆԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

I. Կանոնների նպատակը

1.Սույն Կանոնների նպատակն է սահմանել էթիկական վարքագծի չափանիշներ, որոնց պետք է հետևեն տեղական ինքնակառավարման մարմինները (այսուհետ՝ ՏԻՄ-երը) իրենց ամենօրյա պարտականությունների կատարման ընթացքում հանուն հանրության կողմից վստահության վերականգնման ու հաստատման:

2.Սույն Կանոնները չպետք է դիտվեն որպես առանձին փաստաթուղթ, այլ որպես քաղաքական գործելակերպի, ՏԻՄ-ի գործունեությունը կարգավորող վարչական ընթացակարգերի կամ ներքին կանոնակարգերի անբաժանելի մաս՝ շեշտելով ՏԻՄ-երի գործունեության էթիկական կողմն ապահովելու կարևորությունը և այն դարձնելով կառավարման գործառույթ:

3.Սույն Կանոններն իրենից ներկայացնում են դրույթների հավաքածու, որում ներառված արժեքների նկատմամբ ՏԻՄ-երը հայտնում են իրենց հանձնառությունը:

II. Հիմնավորումներ

4.Տեղական ինքնակառավարման համակարգի բարեփոխման համատեքստում ընդլայնվում է ՏԻՄ-երի (Ավագանի, համայնքի ղեկավար), համայնքային ծառայողների, հայեցողական պաշտոններ զբաղեցնողների և համայնքային ենթակառուցվածքի աշխատակիցների գործունեության շրջանակը. հասարակությունն ավելի ու ավելի բարձր պահանջներ է ներկայացնում նրանց աշխատանքի որակի նկատմամբ:

5.Պետության կողմից իրականացվող ապակենտրոնացման քաղաքականության պայմաններում ՏԻՄ-երը ստանձնում են նոր լիազորություններ և գործառույթներ, որոնք անհրաժեշտ է իրականացնել սահմանափակ միջոցների առկայության պայմաններում՝ ապահովելով որոշումների կայացման մասնակցությունը, կիրառելով հանրային-մասնավոր համագործակցության տարբեր ձևաչափեր:

6.Հնարավոր չէ ապահովել քաղաքացիների իրական լայն մասնակցություն տեղական ինքնակառավարմանը առանց ՏԻՄ-երի նկատմամբ հանրային վստահության ամրապնդման, նրանց աշխատանքում պատասխանատվության, թափանցիկության և բարեվարքության ապահովման:

7.Սույն Կանոնները բխում են ՏԻՄ-երի համակարգը կարգավորող օրենսդրական (ՀՀ Սահմանադրության, Տեղական ինքնակառավարման եվրոպական խարտիա, Տեղական ինքնակառավարման մասին ՀՀ օրենք, Համայնքային ծառայության մասին ՀՀ օրենք և այլն) ոգուց: Այդուհանդերձ, էթիկայի և վարքի ոլորտին առնչվող որոշ հարցեր կամ չեն կարգավորվում օրենքներով կամ առկա կարգավորումները լրացուցիչ մանրամասնման կարիք ունեն:

8.Սույն Կանոնների ընդունմամբ ձևավորվում է հակակշիռ՝ տեղական մակարդակում լիազորությունների չարաշահման կամ կամայական կիրառման, անազնիվ վարքագծի, հայեցողական իրավունքի ի չարս գործադրման:

9.Սույն Կանոնները նպատակ ունեն նպաստելու Հայաստանում հակակոռուպցիոն միջոցառումների՝ տեղական մակարդակում իրականացմանը՝ առավելապես դիտարկելով ոչ միայն

կոռուպցիայի առանձին դրսևորումներ, այլ որպես համակարգային արատ, որ պետք է կանխարգելել:

III. Կանոններ

10. ՏԻՄ-երը՝ ավագանի, համայնքի ղեկավար, համայնքային ծառայողները և հայեցողական պաշտոնյաները (այսուհետ միասին՝ ՏԻՄ ներկայացուցիչներ) պետք է իրականացնեն իրենց գործառույթները և **լիազորությունները բացառապես ի շահ հանրության** և ոչ թե առանձին անհատների, խմբերի, կամ անձնական շահերից ելնելով:

11. ՏԻՄ ներկայացուցիչն ընդունում է, որ **իր միակ գործառույթը** իր գործատուին՝ **հանրությանը ծառայելն է,** և պարտավոր է շարունակաբար կատարելագործել իր գիտելիքներն ու մասնագիտական կարողությունները՝ բարելավելու մատուցվող ծառայությունների որակը:

12. ՏԻՄ ներկայացուցիչը պետք է դրսևորի **օրինակելի վարք,** զերծ մնա անպարկեշտ պահվածքից: Քաղաքացիների նկատմամբ մշտական բարյացակամ և կիրթ վերաբերմունքը անբաժանելի են ՏԻՄ ներկայացուցչի կերպարից:

13. ՏԻՄ ներկայացուցիչը պետք է **զերծ մնա աչառու վերաբերմունքից,** ինչը կարող է կասկածի տակ առնել ՏԻՄ-երի անկողմնակալությունը և խաթարել ՏԻՄ-երի նկատմամբ քաղաքացիների վստահությունը:

14. ՏԻՄ ներկայացուցիչը պետք է **զերծ մնա խտրական վարքագծից,** առաջնորդվի իրավահավասարության, մարդու իրավունքների հարգման սկզբունքով:

15. Հարգելով տեղեկատվություն ստանալու քաղաքացիների իրավունքը, ապահովելով թափանցիկ և հաշվետու կերպով աշխատելու պահանջը՝ ՏԻՄ ներկայացուցիչը պարտավոր է **զերծ մնալ** ի պաշտոնե իրեն հասնելի **տեղեկատվության չթույլտրված բացահայտումից,** որը բխում է անձնական կամ որևէ խմբային շահից:

16. ՏԻՄ ներկայացուցիչը պետք է **զերծ մնա շահերի բախումից,** երբ ՏԻՄ ներկայացուցչի սեփական շահը գերադասվում է մասնագիտական կամ հանրային շահից: Պաշտոնը ստանձնելիս կամ ընտրվելիս ՏԻՄ ներկայացուցիչը **հայտարարագրում է** իր շահերը:

Լիազորությունները վայր դնելու կամ պաշտոնից հրաժարվելու դեպքում ՏԻՄ ներկայացուցիչը **չպետք է իր պաշտոնավարության ընթացքում ձեռք բերած տեղեկությունը կամ կապերը օգտագործի** նոր աշխատավայրում արտոնություններ կամ առավելություն ստանալու նպատակով:

17. Այն դեպքում, երբ ՏԻՄ ընտրված ներկայացուցիչը քվեարկության դրված հարցի մեջ անձնական, նյութական, դրամական կամ այլ ուղղակի շահ ունի, ապա նա **պետք է այդ մասին հայտնի** ՏԻՄ-ին, **չպետք է մասնակցի** այդ հարցի վերաբերյալ **քվեարկությանը**՝ շահերի բախման դեպքից խուսափելու նպատակով:

18. ՏԻՄ ներկայացուցիչը պետք է ուշադիր լինի **երկու կամ ավելի պաշտոն զբաղեցնելու հետ կապված սահմանափակումներին:** Մասնավորապես, ՏԻՄ ներկայացուցիչը չի կարող ունենալ գործառույթներ, որոնք ենթադրում են վերահսկողություն մեկը մյուսի նկատմամբ:

19. Որոշումներ կայացնելիս ՏԻՄ ներկայացուցիչը պետք է առաջնորդվի ոչ միայն օրենքի տառով, այլև օրենքի ընդհանուր գաղափարով՝ ոգով: Այս առումով յուրաքանչյուր որոշում կայացնելիս պետք է հաշվի առնի իր որոշման էթիկական կողմը, օրինակ՝ որոշումը կարո՞ղ է վնասել որևէ մեկին կամ խմբին, տվյալ հարցը տնտեսապես նպատակահարմա՞ր է, արդյո՞ք որոշումը հիմնված է լիարժեք տեղեկատվության հիման վրա, որոշման ո՞ր տարբերակն է, որ հաշվի է առնում բոլոր ներգրավված կողմերի շահերը, ո՞ր տարբերակն է, որ ներքին բավարարվածություն կարող է բերել:

կոռուպցիայի առանձին դրսևորումներ, այլ որպես համակարգային արատ, որ պետք է կանխարգելել:

III. Կանոններ

10. ՏԻՄ-երը՝ ավագանի, համայնքի ղեկավար, համայնքային ծառայողները և հայեցողական պաշտոնյաները (այսուհետ միասին՝ ՏԻՄ ներկայացուցիչներ) պետք է իրականացնեն իրենց գործառույթները և **լիազորությունները բացառապես ի շահ հանրության** և ոչ թե առանձին անհատների, խմբերի, կամ անձնական շահերից ելնելով:

11. ՏԻՄ ներկայացուցիչն ընդունում է, որ **իր միակ գործառույթը** իր գործատուին՝ **հանրությանը ծառայելն է,** և պարտավոր է շարունակաբար կատարելագործել իր գիտելիքներն ու մասնագիտական կարողությունները՝ բարելավելու մատուցվող ծառայությունների որակը:

12. ՏԻՄ ներկայացուցիչը պետք է դրսևորի **օրինակելի վարք,** զերծ մնա անպարկեշտ պահվածքից: Քաղաքացիների նկատմամբ մշտական բարյացակամ և կիրթ վերաբերմունքը անբաժանելի են ՏԻՄ ներկայացուցչի կերպարից:

13. ՏԻՄ ներկայացուցիչը պետք է **զերծ մնա աչառու վերաբերմունքից,** ինչը կարող է կասկածի տակ առնել ՏԻՄ-երի անկողմնակալությունը և խաթարել ՏԻՄ-երի նկատմամբ քաղաքացիների վստահությունը:

14. ՏԻՄ ներկայացուցիչը պետք է **զերծ մնա խտրական վարքագծից,** առաջնորդվի իրավահավասարության, մարդու իրավունքների հարգման սկզբունքով:

15. Հարգելով տեղեկատվություն ստանալու քաղաքացիների իրավունքը, ապահովելով թափանցիկ և հաշվետու կերպով աշխատելու պահանջը՝ ՏԻՄ ներկայացուցիչը պարտավոր է **զերծ մնալ** ի պաշտոնե իրեն հասնելի **տեղեկատվության չթույլտրված բացահայտումից,** որը բխում է անձնական կամ որևէ խմբային շահից:

16. ՏԻՄ ներկայացուցիչը պետք է **զերծ մնա շահերի բախումից,** երբ ՏԻՄ ներկայացուցչի սեփական շահը գերադասվում է մասնագիտական կամ հանրային շահից: Պաշտոնը ստանձնելիս կամ ընտրվելիս ՏԻՄ ներկայացուցիչը **հայտարարագրում է** իր շահերը:

Լիազորությունները վայր դնելու կամ պաշտոնից հրաժարվելու դեպքում ՏԻՄ ներկայացուցիչը **չպետք է իր պաշտոնավարության ընթացքում ձեռք բերած տեղեկությունը կամ կապերը օգտագործի** նոր աշխատավայրում արտոնություններ կամ առավելություն ստանալու նպատակով:

17. Այն դեպքում, երբ ՏԻՄ ընտրված ներկայացուցիչը քվեարկության դրված հարցի մեջ անձնական, նյութական, դրամական կամ այլ ուղղակի շահ ունի, ապա նա **պետք է այդ մասին հայտնի** ՏԻՄ-ին, **չպետք է մասնակցի** այդ հարցի վերաբերյալ **քվեարկությանը**՝ շահերի բախման դեպքից խուսափելու նպատակով:

18. ՏԻՄ ներկայացուցիչը պետք է ուշադիր լինի **երկու կամ ավելի պաշտոն զբաղեցնելու հետ կապված սահմանափակումներին:** Մասնավորապես, ՏԻՄ ներկայացուցիչը չի կարող ունենալ գործառույթներ, որոնք ենթադրում են վերահսկողություն մեկը մյուսի նկատմամբ:

19. Որոշումներ կայացնելիս ՏԻՄ ներկայացուցիչը պետք է առաջնորդվի ոչ միայն օրենքի տառով, այլև օրենքի ընդհանուր գաղափարով՝ ոգով: Այս առումով յուրաքանչյուր որոշում կայացնելիս պետք է հաշվի առնի իր որոշման էթիկական կողմը, օրինակ՝ որոշումը կարո՞ղ է վնասել որևէ մեկին կամ խմբին, տվյալ հարցը տնտեսապես նպատակահարմա՞ր է, արդյո՞ք որոշումը հիմնված է լիարժեք տեղեկատվության հիման վրա, որոշման ո՞ր տարբերակն է, որ հաշվի է առնում բոլոր ներգրավված կողմերի շահերը, ո՞ր տարբերակն է, որ ներքին բավարարվածություն կարող է բերել:

IV. Կիրարկումը

20. Սույն Կանոնները հանդիսանում են ուղեցույց և կարող են լրամշակվել կամ տեղայնացվել ՏԻՄ-երի կողմից, որից հետո դրանք ընդունվում են ավագանու նիստում:

21. ՏԻՄ ներկայացուցիչը ընտրվելով կամ ստանձնելով պաշտոնը ծանոթանում է սույն Կանոններին և ստորագրում համապատասխան ձևաթուղթը, որը կցվում է անձնական գործին:

22. ՏԻՄ-ը ձևավորում է էթիկայի հանձնաժողով՝ բաղկացած ՏԻՄ պաշտոնյաներից և համայնքի հեղինակություն վայելող քաղաքացիներից, որը վերահսկում է Կանոնների կատարումը, դիտարկում է Կանոնների խախտման վերաբերյալ հաղորդումներ և դեպքեր, ի գիտություն է ընդունում ՏԻՄ ներկայացուցչի շահերի բախման հետ առնչվող հայտարարագրերը, սահմանում և կիրառում է Կանոնների խախտման դեպքում կիրառվող պատժամիջոցներ:

23. Կանոնները հրապարակային են և հասանելի հանրության համար:

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝ **ՍԱՐԳԻՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ**